

**UCHWAŁA NR LXVIII/351/2022
RADY GMINY BRALIN**

z dnia 21 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
na lata 2023-2026.**

Na podstawie art. 6 ust.1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (j.t. Dz.U.2021.1249 z dnia 16 czerwca 2021 r.), art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U.2022 poz. 559 z dnia 07.02.2022 r.), Rada Gminy Bralin uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2023 - 2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bralin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Bralin

Marek Markiewicz

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE na lata 2023 - 2026

I. Wstęp

Przemoc w rodzinie, zwana też przemocą domową, to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciwko członkom rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.

Przemoc w rodzinie jest przestępstwem, za które kodeks karny przewiduje karę pozbawienia wolności.

Przemoc domowa jest często problemem ukrytym, któremu towarzyszą inne dysfunkcje w rodzinie. Skutki przemocy u dorosłych ofiar oraz dzieci są wielowymiarowe, często na całe życie; począwszy od charakteryzującego ofiary zespołu stresu pourazowego (PTSD), poprzez choroby psychosomatyczne i psychiczne, nerwice lękowo-depresyjne, po różnego rodzaju zaburzenia zachowania, w tym szczególnie niebezpieczne dla otoczenia zachowania agresywne, a także uzależnienia.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga współpracy i współdziałania placówek zajmujących się pomocą rodzinie i dziecku oraz służb odpowiedzialnych za nasze bezpieczeństwo. Współpraca dotyczyć powinna wszystkich aspektów problemu, poczynając od jego diagnozy, poprzez odpowiednie interwencje, a następnie łagodzenie i terapię urazowych skutków domowego znęcania.

II. Określenie problemu

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, jest poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszeń norm moralnych i prawnych. Może nieść ze sobą tragiczne skutki psychospołeczne, w skrajnych przypadkach prowadzi do poważnych okaleczeń, a nawet zabójstw.

Ofiarami przemocy domowej są najczęściej osoby słabsze w rodzinie; kobiety, dzieci, osoby chore, niedołążne i niepełnosprawne.

Przemoc w rodzinie, wg definicji zawartej w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób przemocą dotkniętych.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie:

- fizyczna – najbardziej widoczna i najtrudniejsza do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji. To właśnie jej drastyczne przykłady są pokazywane przez media.
- psychiczna – najtrudniejsza do udowodnienia, często zaczyna się niepostrzeżenie, od ignorowania kogoś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;
- materialna – uniemożliwianie podjęcia pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, niełożenie na utrzymanie rodziny;
- seksualna – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania do oglądania pornografii po gwałt);
- zaniedbanie – najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.

Poszczególne formy przemocy najczęściej występują w połączeniu z innymi. Osoby, które są krzywdzone fizycznie czy wykorzystywane seksualnie, czują się jednocześnie upokorzone, upodlone, odarte z godności.

Zjawisko przemocy w rodzinie często opisuje się także w innych kategoriach nazywanych przemocą „gorącą” i „chłodną”. Przemoc gorąca to gwałtowne wybuchy tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujące agresywne zachowania wobec najbliższych. Przemoc chłodna przyjmuje najczęściej postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Sprawca, przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajduje dla nich usprawiedliwienie.

Przemoc jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Z punktu widzenia prawa przemoc uznawana jest za przestępstwo, co zobowiązuje służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania, podejmowania działań na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców. Aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy w rodzinie, na relacje między ofiarą i sprawcą, na odczuwane przez ofiary skutki przemocy, a także na możliwości wyjścia z przemocy. Spojrzenie od strony moralnej odwołuje się do wartości, takich jak poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia i godności ludzkiej. Zaś z punktu widzenia społecznego, zwracają uwagę funkcjonujące mity i stereotypy usprawiedliwiając zachowania przemocowe.

W bezpośrednim kontakcie z ofiarami czy sprawcami przemocy w rodzinie ważne jest rozumienie przemocy na każdej płaszczyźnie. Znajomość psychologicznych mechanizmów przemocy i interakcji między ofiarą a sprawcą może pomóc przedstawicielowi organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w zrozumieniu zachowania ofiar i manipulacji ze strony sprawcy. Osoby poszkodowane często też nie są w stanie przejść przez skomplikowane i długotrwałe procedury prawne bez odpowiedniego wsparcia i pomocy psychologicznej.

Oznacza to, że każda osoba podejmująca się pracy z ofiarami czy sprawcami przemocy powinna robić to zgodnie ze swoim przygotowaniem zawodowym i możliwościami instytucji, jaką reprezentuje, a także mieć świadomość granicy swoich kompetencji.

III. Podstawa prawna Programu

Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

1. **Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2022** (Dz.U. z 2021 poz.235 z 21.12.2021)
2. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. **o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (j.t. Dz.U.2021.1249 z dnia 16.06.2021),
3. ustawę z dnia 26 października 1982r. **o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (j.t. Dz.U.2021 poz.1119 z dnia 21.05.2021r.),
4. ustawę z dnia 12 marca 2004r. **o pomocy społecznej** (j.t. Dz.U.2021 poz. 2268 z dnia 17.11.2021).

IV. Diagnoza potrzeb i zasobów

Przemoc w rodzinie jest problemem społecznym. Należy przypuszczać, że rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą jest znacznie wyższa niż wskazują na to statystyki. Ofiary przemocy często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę zjawiska przemocy. Obecnie podejmowane na terenie gminy działania są niewystarczające, aby domowej przemocy skutecznie przeciwdziałać, zarówno w zakresie rozpoznawania, zapobiegania, jak i efektywnego radzenia sobie z nią i jej skutkami.

Zasoby gminy:

Na terenie Gminy Bralin funkcjonują służby, które w zakresie swoich kompetencji mają zadanie przeciwdziałać przemocy w rodzinie. Są to przede wszystkim:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Punkt Konsultacyjny,
- Pełnomocnik d/s Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ponadto wiele instytucji i organizacji istniejących na terenie Gminy Bralin i powiatu kępińskiego ze zjawiskiem przemocy i jego skutkami spotyka się w codziennej działalności. Są to m.in.:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Placówki oświatowe – szkoły i przedszkola,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie,
- świetlice profilaktyczno-środowiskowe,
- placówki służby zdrowia,
- Sąd Rejonowy, Prokuratura,
- Służba kuratorska

V. Założenia Programu

Opracowując Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy, przyjęto następujące założenia:

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.
2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca, bez względu na to, co zrobiła ofiara.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.

4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielokrotnego urazu.

Planując działania pomocowe w ramach programu przyjęto założenie, że tylko kompleksowe i systemowe działania mogą przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenia skuteczności pomocy rodzinom, w których ten problem występuje.

Wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących pracownikami różnych instytucji i służb. Praca zespołowa, koordynacja działań i współpraca pomiędzy różnymi służbami stanowić powinny podstawę gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na który m.in. składać będą się Zespół Interdyscyplinarny oraz doraźne grupy robocze.

Zgodnie z przyjętymi założeniami, każdy specjalista powinien umieć identyfikować przemoc, mieć wiedzę i umiejętności związane potrzebne do podjęcia skutecznej interwencji. Powinien znać kompetencje i zasady działania instytucji oraz służb pomagających rodzinie i dziecku oraz zasady współpracy, jakie te instytucje i służby wypracowały między sobą.

VI. Cele Programu

Cele strategiczne:

1. Sukcesywne ograniczanie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Bralin.
2. Stworzenie efektywnie funkcjonującego systemu chroniącego ofiary przemocy domowej.

Cele szczegółowe:

Cele strategiczne Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizowane będą poprzez podejmowanie działań w następujących obszarach:

1. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy.
2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców Gminy Bralin na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy.
3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców.
4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje przemoc.
6. Integracja środowisk i działań na rzecz budowania lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Bralin.

VII. Działania i sposoby realizacji

1. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie

- a. zbieranie i uaktualnianie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy rodzinie oraz zasobów środowiska lokalnego (statystyki policyjne, sądowe, dane z Gminnego

Ośrodka Pomocy Społecznej, Punktu Konsultacyjnego, GKRPA, ze szkół oraz badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców),

- b. przeprowadzenie badań pozwalających określić postawy, poziom wiedzy i kwalifikacje pracowników służb i instytucji udzielających pomocy rodzinom z problemem przemocy oraz opracowanie programu szkoleń niezbędnych do skutecznego pomagania,
- c. przygotowywanie raportów o przemocy w rodzinie, zasobach środowiska lokalnego i potrzebach szkoleniowych,
- d. monitorowanie na bieżąco problematyki przemocy w rodzinie i udzielanej pomocy.

2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy

- a. prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnej (lokalna prasa, strona www.bralin.pl) na temat zjawiska przemocy, mitów i stereotypów z nią związanych oraz czynników ryzyka, skutków i możliwości jej przeciwdziałania,
- b. przygotowanie materiałów informacyjnych (ulotek, broszur, plakatów) o przemocy w rodzinie i możliwościach uzyskania pomocy (rodzaj świadczonej pomocy, dokładny adres, godziny przyjęć) i umieszczenie ich w miejscach ogólnodostępnych,
- c. systematyczne zamieszczanie w prasie lokalnej i gminnym portalu informacyjnym informacji o możliwościach uzyskania pomocy,
- d. przygotowanie materiałów informacyjnych dla osób doznających przemocy oraz osób stosujących przemoc zawierających informacji o możliwej do uzyskania pomocy.

3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców

- a. realizacja programów edukacyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży i nauczycieli dotyczących m.in.;
 - konstruktywnej komunikacji interpersonalnej,
 - porozumiewania bez przemocy,
 - modyfikowania agresywnych zachowań,
 - mediacji i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy,
- b. realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem wychowywania bez przemocy (warsztaty umiejętności wychowawczych, szkoły dla rodziców).

4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

- a. szkolenia grup zawodowych przedstawicieli miejskich służb i instytucji z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla potrzeb współpracy w interdyscyplinarnych zespołach interwencyjnych,
- b. szkolenie dot. zjawiska przemocy domowej dla dzielnicowych i pracowników socjalnych na temat procedury „Niebieskiej Karty”,
- c. superwizja pracy grup roboczych powoływanych do konkretnych spraw.

5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje przemoc

- a. zapewnienie pomocy psychologicznej indywidualnej i grupowej dla dzieci i młodzieży będących świadkami i/lub ofiarami przemocy domowej;

- b. realizacja programu ochrony ofiar przemocy opartego na:
 - procedurze „Niebieskiej Karty”,
 - pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, stworzonego w celu udzielenia skutecznej pomocy w konkretnych przypadkach przemocy. Zespół powołany zostanie zarządzeniem wójta na podstawie porozumień z przedstawicielami jednostek wymienionych w ustawie o pomocy społecznej (art. 9a);
 - pracy socjalnej i pomocy materialnej dostosowanej do potrzeb, zgodnie z przepisami o pomocy społecznej.
- c. realizacja programów pomocy terapeutycznej dla osób doznających przemocy w rodzinie :
 - grupa pomocy psychologicznej dla ofiar przemocy;
 - pomoc indywidualna dla osób uwikłanych w przemoc;
 - spotkaniach grupy wsparcia dla ofiar,
 - poradnictwie specjalistycznym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (prawne, rodzinne, socjalne,)
 - pomoc psychologiczna indywidualna i grupowa dla dzieci i młodzieży będących świadkami i/lub ofiarami przemocy domowej;
- d. opracowanie i prowadzenie specjalistycznego programu dla osób stosujących przemoc, będącego elementem lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy;
- e. zabezpieczenie miejsca chronionego i zorganizowanie punktu doraźnego schronienia dla ofiar przemocy.

6. Integracja środowisk i działań na rzecz budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w Gminie Bralin

- a. wypracowanie procedur współpracy pomiędzy służbami i instytucjami funkcjonującymi na terenie Gminy na rzecz efektywnego przeciwdziałania przemocy;
- b. zawarcie porozumień pomiędzy służbami i instytucjami w sprawie skutecznej realizacji wypracowanych procedur;
- c. umożliwienie wymiany doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy;

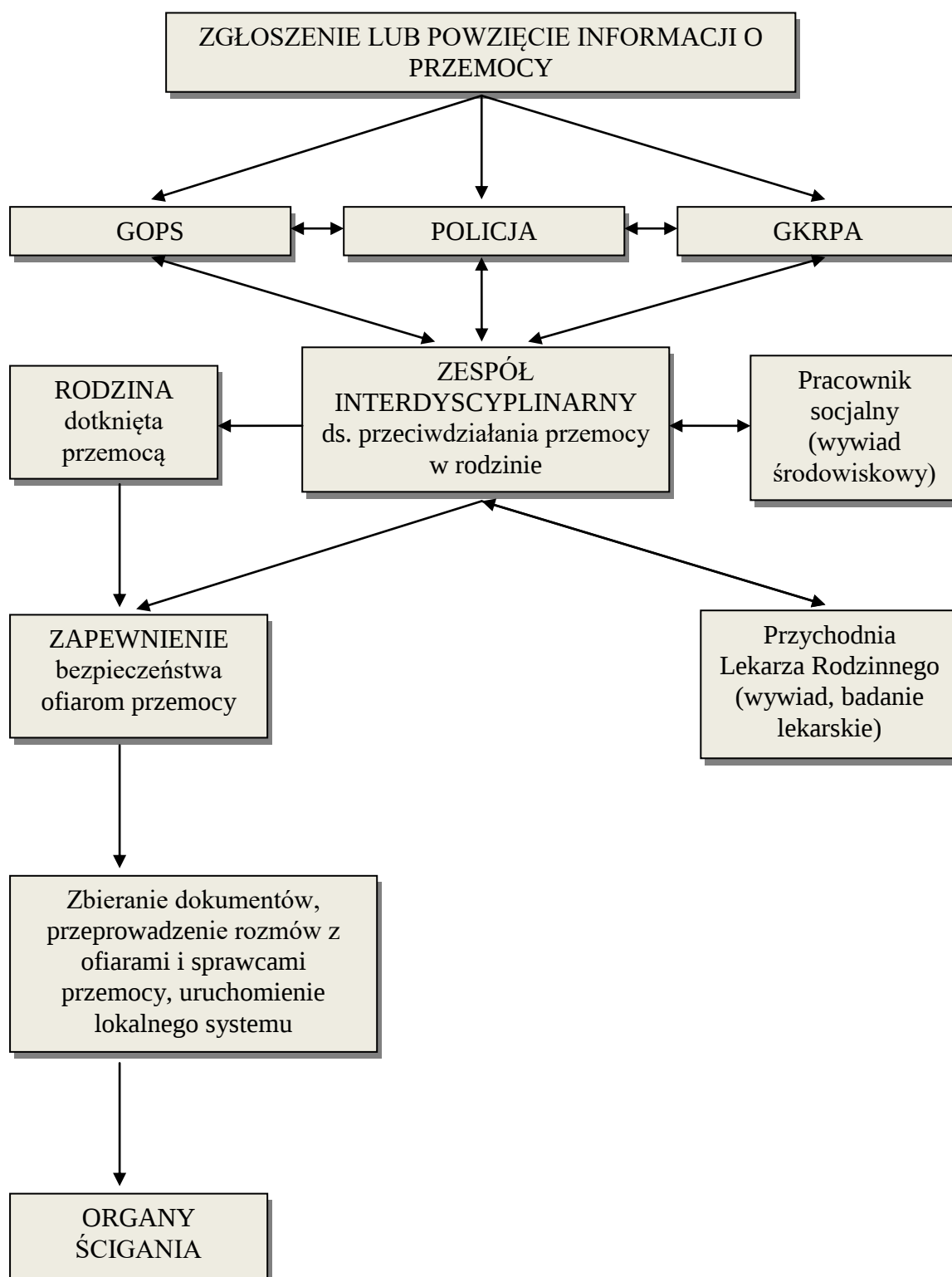
VIII. Harmonogram działań Programu

Lp.	Działanie	Zadanie	Termin realizacji	Koszt i źródło finansowania	Realizator
1	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie	Zbieranie i aktualizowanie informacji na temat rozmiarów i form przemocy	Na bieżąco	Bez dodatkowych kosztów	GOPS, Policja i inne instytucje
		Badanie ankietowe postaw, wiedzy i kwalifikacji pracowników służb zajmujących się przemocą w rodzinie	2023r. – 2026 r.	W ramach środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Zespół Interdyscyplinarny we współpracy z GKRPA
		Przygotowanie raportów na temat przemocy	Corocznie	Bez kosztów	Zespół Interdyscyplinarny, GOPS

2.	Informowanie i edukowanie mieszkańców	Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnej	Na bieżąco	Bez dodatkowych kosztów	Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, media lokalne, w tym BIP i strona internetowa Urzędu Gminy
		Przygotowanie materiałów informacyjnych	Corocznie	W ramach środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Zespół Interdyscyplinarny
3.	Zwiększanie dostępności i efektywności działań profilaktycznych	Realizowanie programów edukacyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży i nauczycieli	Corocznie	W ramach środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Szkoły, organizacje pozarządowe, świetlice profilaktyczno-wychowawcze
		Realizowanie programów typu: warsztaty umiejętności wychowawczych, szkoły dla rodziców	Corocznie	W ramach środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz środków zewnętrznych pozyskanych przez realizatorów	Szkoły, organizacje pozarządowe, GOPS Świetlice profilaktyczno-wychowawcze
4.	Podniesienie kompetencji zawodowych pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	Prowadzenie szkoleń dla dzielnicowych i pracowników socjalnych w zakresie stosowania „Niebieskiej Karty”	Corocznie	Bez dodatkowych kosztów	Policja, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny
		Szkolenia dla pracowników pozostałych instytucji	Corocznie	W ramach środków pochodzących z budżetu Gminy oraz przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	GKRPA, Organizacje pozarządowe,
5.	Zapewnienie pomocy członkom rodzin, w których występuje przemoc	Przyjmowanie informacji o przemocy od osób pokrzywdzonych	Na bieżąco	Bez dodatkowych kosztów	GOPS, GKRPA Policja
		Zapewnienie pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży	Na bieżąco	W ramach środków pochodzących z budżetu Gminy oraz przeznaczonych na	Punkt Konsultacyjny, Poradnia Psychologiczno-

		– świadkom lub ofiarom przemocy		realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Pedagogiczna, Świetlica profilaktyczno-środowiskowa
		Realizowanie procedury „Niebieskiej Karty”	Na bieżąco	Bez dodatkowych kosztów	Komisariat Policji, GOPS
		Zapewnienie warunków do działania Zespołu Interdyscyplinarnego	Na bieżąco	Bez dodatkowych kosztów	GOPS
		Udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej i świadczeń finansowych	Na bieżąco	W ramach posiadanych środków	GOPS
		Realizowanie programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy w rodzinie	Na bieżąco	Bez dodatkowych kosztów	Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Kępnie
		Opracowanie i realizowanie specjalistycznego programu dla sprawców przemocy (zadania powiatu)	-	Środki zewnętrzne (współpraca w ramach środków powiatu)	Zespół Interdyscyplinarny, organizacje pozarządowe, PCPR
		Zabezpieczenie miejsca chronionego i zorganizowanie Punktu doraźnego schronienia dla ofiar przemocy	Na bieżąco	W ramach środków pochodzących z budżetu Gminy	GOPS, Gmina Bralin

IX. Schemat Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

UZASADNIENIE

Art. 6 ust. 1 i 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Do zadań własnych Gminy należy: tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Realizacja powyższych zadań prowadzona jest w postaci Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2026.